

процес» (Київ, 17–18 березня 2015 р.). – Київ: НУХТ, 2015. – С. 102–105.

REFERENCES

1. Bondarenko, T. V., Ctetsenko, V. P. (2015). *Onlain-cervicy Prezi ta VideoScribe - suchasnyi format informatsiinoho zabezpechennia osvity.* [Online services Prezi and VideoScribe – modern format of information support of education]. Poltava.
2. Hladka, M. V. (2015). *Orhanizatsiia protsecu on-line navchannia.* [The organization of the process on-line training]. Kyiv.
3. Holovchenko, N. I., Kalmykov, O. M. (2011). *Informatsiino-komunikatsiini tekhnologii navchannia studentiv v intehrovanomu osvithomu ceredovyshchi (z docvidu roboty).* [Information and communication technology training of students in integrated educational environment (from experience)]. Kyiv.
4. Dzhoha, D. C. (2015). *Ocoblyvosti orhanizatsii systemy dystantsiinoho navchannia na osnovi CMS «MOODLE».* [Features of the organization of distance learning system based on CMS «MOODLE»]. Poltava.
5. Yevcieieva, H. P., Babenko, V. A. (2015). *Innovatsiini ta tradytsiini tekhnologii navchannia v umovakh informatyzatsii osvity.* [Innovative and traditional learning technologies in the conditions of Informatization of education]. Kyiv.
6. Lupynic, T. (2014). *Problema formuvannia informatsiinoi kompetentnosti u pedahohichnii teorii ta praktytsi.* [The problem of formation of information competence in pedagogical theory and practice]. Kyiv.
7. Mykhailova, N. O., Kokhan, O. M. (2015). *Ocoblyvosti vykorystannia multymediinykh tekhnologii pry vyvchenni inozemnykh mov.* [Features of the use of multimedia technologies in teaching foreign languages]. Kyiv.
8. *Profeciina osvita: Clovnyk.* (2008). [Professional education: Dictionary]. Kyiv.
9. Fedoruk, H. M. (2015). *Formuvannia informatsiino-komunikatsiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv tekhnologii u protseci profeciinoi*

pidhotovky. [Forming information and communication competence of future teachers of technologies in the training process]. Vinnytsia.

10. Chala, K. M. (2015). *Cuchasni tekhnologii navchannia.* [Modern learning technology]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

КІР'ЯНОВА Олена Василівна –

старший викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи навчання.

МАЛЮКОВА Ольга Юріївна –

викладач кафедри мовної підготовки, педагогіки та психології Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Наукові інтереси: теорія і методика навчання, комунікативна компетенція, інноваційні методи навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

KIRYANOVA Olena Vasylivna - senior

lecturer in language training, pedagogy and psychology O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

MALYUKOVA Olga Uriyivna – lecturer

in language training, pedagogy and psychology O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv.

Circle of scientific interests: the theory and methods of teaching, innovative teaching methods, communicative competence.

УДК [61+004.45]:378.14

МАКАРЕНКО Володимир Іванович –

викладач кафедри медичної інформатики, медичної і біологічної фізики

Вищого державного навчального закладу України

«Українська медична стоматологічна академія»

e-mail: volf63_12@mail.ru

ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У ПРОЦЕСІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми.

Вища медична освіта сучасного

суспільства має створювати максимально сприятливі умови для формування компетентного, конкурентоспроможного,

висококваліфікованого, мобільного лікаря – лікаря-професіонала. Такі професійні, фахові та соціальні вимоги до лікарів зумовлюють суттєве вдосконалення методів, методик і технологій медичної освіти у напрямі, з одного боку, вузької спеціалізації, а з іншого – надання комплексу фахових знань. Зокрема, у них необхідно формувати гнучкі теоретичні та практичні знання, стійкі навички та вміння, професійно важливі якості, комплекс здатностей адаптування до швидких темпів науково-технічного прогресу в галузі охорони здоров'я, володіння сучасними інноваційними технологіями.

Важливе місце в становленні майбутніх лікарів (МЛ) належить природничо-науковій підготовці (ПНП). Процес вивчення природничо-наукових дисциплін (ПНД) при підготовці МЛ – це сукупність послідовних і взаємопов'язаних дій науково-педагогічних кадрів і студентів вищих медичних навчальних закладів (ВМНЗ), спрямованих на забезпечення свідомого і міцного засвоєння системи наукових знань, умінь і навичок та формування вмінь використовувати їх у майбутній професійній діяльності, на розвиток навичок самоосвіти, тобто на формування фахових компетентностей (ФК) МЛ.

Однак, як проказує педагогічна практика, потенціал ПНД використовується не в повній мірі для формування ФК. Таким чином, суперечність між вимогами суспільства до підготовки МЛ та недостатнім рівнем сформованості в них ФК, а також між можливостями освітнього середовища ВМНЗ як засобу ефективного формування ФК МЛ і нереалізованістю цього потенціалу в їх ПНП, акцентує увагу дидактів на проблемі визначення педагогічних умов формування ФК МЛ в процесі ПНП.

Отже, на сучасному етапі становлення особистості лікаря, одним із найважливіших завдань є визначення педагогічних умов, які б починаючи з перших років навчання у ВМНЗ, сприяли формуванню ФК у МЛ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що у працях присвячених проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців широко використовується поняття «педагогічні умови» (О. Бражнич, О. Коваленко, В. Манько, А. Семенова, В. Стасюк, О. Федорова та ін.), а в багатьох дослідженнях предметом вивчення учених стало визначення педагогічних умов ефективною підготовки фахівців (Л. Загребельної, Д. Костюка, А. Найна, О. Повідайчика, С. Шевченка, Л. Яковицької та ін.).

Проблему професійної підготовки у ВМНЗ досліджували Л. Бикова, Л. Борисов, І. Булах, Г. Лернер, М. Мруга та ін., зокрема вивчення ролі ПНД у процесі підготовки майбутніх медичних фахівців – А. Бекренев, А. Гладун, Л. Дольнікова, Я. Кміт, Н. Стучинська, Т. Темерівська та ін. Формування компетентностей майбутніх фахівців галузі охорони здоров'я було предметом наукових досліджень таких авторів, як Л. Борисюк, Н. Лобач, О. Погребняк, А. Фастівець, М. Філоненко, З. Шарлович.

Проте визначення та обґрунтування педагогічних умов формування ФК фахівців лікувального профілю у ВМНЗ не знайшло належного висвітлення. Практично, відсутні праці в яких визначені та охарактеризовані педагогічні умови формування ФК у МЛ у процесі ПНП.

Мета статті полягає в тому, щоб розкрити сутність поняття «педагогічні умови» та визначити, охарактеризувати і теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування ФК МЛ у процесі ПНП.

Виклад основного матеріалу дослідження. У словнику-довіднику з професійної педагогіки зазначається, що педагогічні умови – це «обставини, від яких залежить та завдяки яким відбувається цілісний продуктивний педагогічний процес професійної підготовки фахівців, опосередкований активністю особистості, групи людей» [10, с. 243].

О. Федорова під педагогічними умовами розуміє сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організаційних форм та матеріальних можливостей її здійснення, що забезпечують успішне вирішення поставленого завдання [12].

В. Манько педагогічні умови визначає як «взаємопов'язану сукупність внутрішніх параметрів та зовнішніх характеристик функціонування, яка забезпечує високу результативність навчального процесу і відповідає психолого-педагогічним критеріям оптимальності» [9, с. 153–161].

На думку Д. Костюка, педагогічні умови – це «сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів навчально-виховного процесу від реалізації яких залежить рівень сформованості ФК» [5].

Отже, на основі вищезазначеного, під педагогічними умовами формування ФК МЛ ми розуміємо комплекс можливостей, технологій та засобів організації процесу вивчення ПНД, що забезпечують ефективність та результативність формування ФК МЛ.

Для успішного забезпечення

формування ФК у МЛ в процесі ПНП нами були визначені такі педагогічні умови:

1. Створення фаховоорієнтованого освітнього середовища (ФООС) на кафедрах ВМНЗ (викладачі, наукові школи, технології, обладнання лабораторій тощо);

2. Розробка і застосування навчально-методичного забезпечення (НМЗ) ПНП МЛ (навчально-методичні комплекси (НМК));

3. Викладач як науковий керівник наукових розвідок МЛ.

Зазначені педагогічні умови перебувають у нерозривній єдності між собою і являють єдину систему, що характеризується наявністю компонентів, які інтегруються у досягненні готовності МЛ до продуктивного виконання фахової діяльності. Вони забезпечують реалізацію змісту навчання, оптимізують форми, методи, підходи, технологію організації навчального процесу як цілісної педагогічної системи.

Виходячи з цього, процес вивчення ПНД повинен базуватися на таких принципах, які забезпечують успішне і результативне формування ФК МЛ у процесі ПНП: гуманістичної та практичної спрямованості навчання, усвідомленої перспективи, науковості, наочності, інтеграції навчання, інтерактивності, ініціативності, саморегуляційності, індивідуалізації навчання.

Педагогічні умови формування ФК МЛ вибрані нами не випадково, а у відповідності зазначеним принципам. А також, на їхнє системне, комплексне та послідовне визначення нас спонукали, з одного боку, такі обставини: результати опитувань студентів, педагогічних працівників і випускників ВМНЗ, а з іншого – потреби охорони здоров'я у компетентних випускниках. Більш докладно розглянемо сутність кожної з умов, та визначимо їхнє місце в процесі формування ФК.

Аналізуючи першу з визначених умов, відзначимо, що створення та розвиток ФООС на кафедрах ВМНЗ – це сукупність факторів, що визначають навчання і розвиток МЛ.

А. Ісаєвим, Н. Платошиною професійно орієнтоване освітнє середовище розглядається як система ключових факторів, що визначають утворення і розвиток особистості [4].

Під ФООС на кафедрах ВМНЗ, ми розуміємо таку організацію навчально-виховного процесу, яка забезпечує ефективне формування ФК МЛ. Тобто це загальноузівська атмосфера, яку створюють традиції ВМНЗ, мікроклімат колективів науково-педагогічних працівників та студентських академічних груп, відношення доброзичливості та взаємної відповідальності

між суб'єктами педагогічного процесу. У нашому дослідженні ФООС ВМНЗ розглядається як своєрідна педагогічна система, яка поєднує викладачів, наукові школи, технології, обладнання лабораторій тощо.

Створення ФООС є поєднанням наступних складових: навчальної, виховної, методичної, позааудиторної роботи, міжвузівської співпраці з вищими навчальними закладами, практичної спрямованості навчання, усвідомленої перспективи, науковості, наочності, інтеграції навчання, інтерактивності, ініціативності, саморегуляційності, індивідуалізації навчання. ФООС засновано на впровадженні в навчальний процес активних форм і методів професійно-орієнтованого навчання, при цьому змінюється роль викладача з головного носія інформації в помічника студентів та співавтора навчального процесу.

Серед сучасних технологій навчання в процесі дослідження ми використовували технології розвивального навчання, проблемного навчання, проєктне навчання, інтерактивні методи («кейс-метод», «мозковий штурм» тощо), гральні імітаційні методи, дослідницький метод тощо.

Так, наприклад, як показують наші дослідження, впровадження технології розвивального навчання в процес ПНП, головною метою якого є розвиток активного самостійного мислення студента, сприяє формуванню продуктивної творчої діяльності МЛ та поступовому переходу до самостійного навчання. А завдяки проблемному навчанню, спрямованому на активізацію творчих здібностей, здійснюється всебічний розвиток пізнавальних здібностей студентів. Важливий внесок у розвиток творчих здібностей креативних методів навчання («кейс-метод», «мозковий штурм», пізнавальні ігри тощо) Отже в процесі науково-дослідницької діяльності студента на занятті ефективно формуються риси особистості МЛ. Ці нові технології навчання сприяють формуванню таких елементів творчої компетентності, як активізація творчих здібностей та реалізація творчого потенціалу. Якщо студенти виконують творчі завдання, а особливо їх системи, то в них формуються вміння побачити та сформулювати проблему, вміння знаходити нові рішення, вміння діяти в нестандартних ситуаціях, що сприяє формуванню ФК МЛ [7].

Під час вивчення ПНД у навчально-виховному процесі нами використовувався комплекс методів навчання з поступовим

домінуванням дослідницького методу [6].

Для формування клінічного мислення та ФК МЛ потрібно шляхом моделювання створювати різні типи та нетипові фахові квазіпрофесійні ситуації, які максимально наближені до реальних умов фахової діяльності.

Самостійна діяльність студентів – це один із основних резервів підвищення якості формування ФК МЛ. Для цього необхідно збільшувати кількість і якість набутих знань, умінь і здатностей, які потрібно одержати та формувати в процесі професійної підготовки. З огляду на це викладачі ВМНЗ мають залучити кожного студента до систематичної самостійної роботи.

Одним з елементів, що підвищує рівень ФК є науково-дослідна робота студентів. Перша педагогічна умова реалізується під час залучення МЛ до проведення конференцій, роботи в наукових гуртках, конкурсах, написання рефератів тощо. Комплекс методів навчання з домінуванням методу науково-дослідницьких проектів, спонукає до становлення компетентної особистості через розроблення ціннісних орієнтирів, мотиваційних установок, необхідних для професійної мобільності. Зокрема для дослідження нами було обрано напрями роботи студентів з науковою інформацією дослідницького характеру (використання наукової, довідникової та іншої літератури, мережі Internet, проведення експериментальних досліджень на лабораторних моделях та аналіз, узагальнення і систематизація експериментальних даних лабораторних робіт) [8].

Вищезазначене дозволило виділити другу педагогічну умову та зробити висновок, що для якісної підготовки МЛ та формування їх ФК у ВМНЗ необхідно здійснювати вивчення ПНД на основі виявлення фахових здібностей за допомогою створення НМЗ.

Розробка НМЗ для вивчення ПНД, як педагогічна умова формування ФК МЛ, передбачає створення засобів навчання, в тому числі і електронних, дистанційних курсів, персональних веб-сайтів тощо.

До засобів навчання дослідники відносять підручники й посібники, дидактичні матеріали (ситуаційні задачі, тести) тощо. Розробка НМЗ для вивчення ПНД у нашому дослідженні – це процес створення НМК, і є спільною творчою діяльністю студентів МЛ та викладачів ВМНЗ. Спільна творча діяльність є умовою формування ФК МЛ.

У ході дослідження нами було розроблено навчальний посібник «Медична і

біологічна фізика» та НМК з ПНД в електронному вигляді.

«Електронний навчально-методичний комплекс – це інформаційний освітній ресурс, що використовується з метою викладу структурованого навчального матеріалу дисципліни, забезпечення поточного контролю, проміжної атестації, а також управління пізнавальною діяльністю студентів у процесі реалізації освітніх програм ВНЗ» [3, с. 55].

Отже, створені електронні НМК є складовою ФООС ВМНЗ і сполучною ланкою між МЛ й освітнім середовищем, що забезпечує управління і контроль навчально-пізнавальною діяльністю студентів і дозволяє їм будувати індивідуальну освітню траєкторію, та враховує специфіку фахової діяльності МЛ, де викладач виступає у ролі керівника, організатора, координатора і консультанта навчального процесу.

Як стверджує В. Гринько [1], у сучасну епоху викладач повинен одночасно бути: викладачем (передає знання, стимулює активність студентів, формує навички та вміння); вихователем (здійснює всебічний розвиток особистості студента, формує професійні й психологічні якості); ученим (здійснює наукові пошуки в галузі дисципліни, яку викладає); менеджером (організовує аудиторні заняття, стимулює й контролює самостійну роботу студентів); експертом і консультантом (допомагає студенту орієнтуватися у світі наукової інформації).

Так, наприклад, у самостійній дослідницькій діяльності студентів викладач виступає консультантом і колегою, рекомендує лише орієнтовний шлях майбутніх пошуків, залучаючи до них, допомагаючи відкривати невідоме, орієнтує на самостійні висновки, узагальнює і корегує й оптимізує пізнавальний процес [6]. Зважаючи на це ми вибрали третю педагогічну умову – викладач як науковий керівник наукових розвідок МЛ.

Викладач ВМНЗ виконує чимало функцій, серед яких: організаторська (керівник, провідник у лабіринті знань, умінь, навичок); інформаційна (носії найновішої інформації, новітніх технологій); трансформаційна (перетворення суспільно значущого змісту знань в акт індивідуального пізнання); орієнтовно-регулятивна (структура знань викладача визначає структуру знань студента); мобілізуюча (переведення об'єкту виховання в суб'єкт, самовиховання, саморух, самоствердження) [1].

Отже, відбувається вплив викладача на особистість студента, як на майбутнього

суб'єкта фахової діяльності, в усіх її аспектах. Усі ці впливи не самостійні процеси, а мають представити єдиний процес, що протікає цілеспрямовано в створеному ФООС при творчому дотриманні обґрунтованих педагогічних умов.

Таким чином, формується «Я-концепція» МЛ у ФООС ВМНЗ, яка у майбутній фаховій діяльності буде механізмом саморегуляції суб'єкта фахової діяльності. Студент має навчитися мислити як лікар, бачити себе в цій галузі в ролі лікаря, формувати культуру фахового мислення.

Важливою для третьої умови є реалізація принципів ініціативності й інтерактивності. Саме через реалізацію ініціативних дій, як стверджує О. Трошкін [11], відбувається розвиток цілеспрямованості, активності, самостійності, самодисциплінованості тощо. Ініціативність студентів-МЛ формується завдяки ініціативності викладачів щодо застосування педагогічних інновацій та інтерактивних методів навчання. Реалізація принципу інтерактивності, на думку М. Гриньової [2], полягає у вибудовуванні інтерактивного навчально-виховного процесу, що базується на паритетній взаємодії «викладач – студент».

Як показує практика, в ході реалізації виділених нами педагогічних умов проявляються, формуються і розвиваються ті необхідні фахові знання, вміння, здатності, професійно важливі якості, цінності та ставлення студента, які забезпечують їм можливість свідомо та адекватно оцінити свої професійні можливості, здатності і власне ставлення до майбутнього фаху, тобто формуються ФК МЛ.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, в даному дослідженні нами розкрито сутність поняття «педагогічні умови» та теоретично обґрунтовано педагогічні умови формування ФК МЛ в процесі ПНП. Під педагогічними умовами формування ФК МЛ в процесі ПНП ми розуміємо комплекс можливостей, технологій та засобів організації процесу вивчення ПНД, що забезпечують ефективність та результативність формування ФК МЛ. Такими педагогічними умовами є: створення ФООС на кафедрах ВМНЗ; розробка і застосування НМЗ; викладач як науковий керівник наукових розвідок МЛ.

Подальші дослідження вбачаємо у розробці комплексної методики формування ФК МЛ та у впровадженні її у навчальний процес ВМНЗ.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Гринько В. О. Особливості педагогічної діяльності викладача вищої школи у сучасну епоху / В. О. Гринько // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. – 2012. – Вип. 17. – С. 166–173.
2. Гриньова М. В. Саморегуляція: навч.-метод. посіб. / М. В. Гриньова. – Полтава: АСМІ. – 2008. – 286 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України: [гол. ред. В. Г. Кремень]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Исаев А. В. Проектирование профессионально-ориентированной образовательной среды в вузе / А. В. Исаев, Н. А. Платошина // Известия Волгоградского государственного технического университета. – 2012. – Вып. № 9. Том 11. – С. 69–72.
5. Костюк Д. А. Педагогічні умови формування фахової компетентності у майбутніх техніків-електриків сільського господарства / Д. А. Костюк // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія. – 2014. – Вип. 199(2). – С. 344–349.
6. Макаренко В. І. Метод пошуково-дослідницьких проектів як засіб формування науково-дослідницьких умінь студентів. / В. І. Макаренко, О. В. Макаренко, К. С. Макаренко, О. В. Сілкова // Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис. Тематичний випуск: Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. – К.; Кіровоград, 2014. – Додаток 2, т. 3 (54). – С. 76–87.
7. Макаренко В. І. Формування творчої компетентності майбутніх лікарів на заняттях з біофізики. / В. І. Макаренко, О. В. Макаренко, К. С. Макаренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2015. – № 3 (47). – С. 397–405.
8. Макаренко В. І. Формування фахових компетенцій у студентів вищих медичних навчальних закладів. / В. І. Макаренко, О. В. Макаренко, К. С. Макаренко // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю, 26 березня 2015 року. – Полтава, 2015. – С. 156–158.
9. Манько В. М. Дидактичні умови формування у студентів професійно-пізнавального інтересу до спеціальних дисциплін / В. М. Манько // Соціалізація особистості: зб. наук. пр. Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова. – К.: Логос, 2000. – Вип. 2. – С. 153–161.
10. Словник-довідник з професійної педагогіки / [ред.-упоряд. А. В. Семенова]. – Одеса: Пальміра, 2006. – 272 с.
11. Трошкін О. В. Педагогічні умови розвитку ініціативності майбутніх дизайнерів у процесі навчально-творчої діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Трошкін Олександр Васильович. – Донецьк, 2004. – 227 с.

12. Федорова О. Ф. Некоторые вопросы активизации учащихся в процессе теоретического и производственного обучения / О. Ф. Федорова. – М.: Высшая школа, 1970. – 301 с.

REFERENCES

1. Hrynko, V. O. (2012). *Osoblyvosti pedahohichnoi diialnosti vykladacha vyshchoi shkoly u suchasnu epokhu*. [Features of pedagogical activity of teacher of higher school in the modern era]. Kyiv.

2. Hrynova, M. V. (2008). *Samorehuliatyia: navch.-metod. posib*. [Self-regulation: ucheb.method. allowance]. Poltava.

3. *Entsyklopediia osvity (2008) / Akad. ped. nauk Ukrainy: [hol. red. V. H. Kremen]*. [Encyclopedia of education / Acad. med. of Sciences of Ukraine: [goal. edited by V. G. Kremen]. Kyiv.

4. Isaev, A. V. (2012). *Proektirovanie professionalno-orientirovannoi obrazovatelnoy sredi' v vuze* [Design professionally oriented educational environment in the University]. Volgograd.

5. Kostyuk, D. A. (2014). *Pedahohichni umovy formuvannia fakhovoi kompetentnosti u maibutnikh tekhniv-elektrykiv silskoho hospodarstva*. [Pedagogical conditions of formation professional competence of future children agriculture]. Kyiv.

6. Makarenko, V. I. (2014). *Metod poshukovo-doslidnytskykh proektiv yak zasib formuvannia naukovy-doslidnytskykh umin studentiv*. [The method of search and research projects as a means of formation of research skills of students]. Kirovohrad.

7. Makarenko, V. I. (2015). *Formuvannia tvorchoi kompetentnosti maibutnikh likariv na zaniattiakh z biofizyky*. [Formation of creative competence of future doctors in the classroom in Biophysics]. Kyiv.

8. Makarenko, V. I. (2015). *Formuvannia fakhovykh kompetentsii u studentiv vyshchyykh medychnykh navchalnykh zakladiv*. [The formation of professional competence at students of higher medical educational institutions]. Poltava.

9. Manko, V. M. (2000). *Dydaktychni umovy formuvannia u studentiv profesiino-piznavalnoho interesu do spetsialnykh dystsyplin*. [Didactic conditions of formation of students ' professional-cognitive interest in special subjects]. Kyiv.

10. *Slovyk-dovidnyk z profesiinoi pedahohiky (2006)*. [The dictionary of professional pedagogy]. Odesa.

11. Troshkin, O. V. (2004). *Pedahohichni umovy rozvytku initsiatyvnosti maibutnikh dyzaineriv u protsesi navchalno-tvorchoi diialnosti*. [Pedagogical conditions of development of creativity of future designers in the process of educational-creative activity]. Donetsk.

12. Fedorova, O. F. (1970). *Nekotory'e voprosy' aktivizatsii uchashchih'sya v protsesse teoreticheskogo i proizvodstvennogo obucheniya*. [Some of the questions of activization of students in the theoretical and industrial training]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

МАКАРЕНКО Володимир Іванович –

викладач кафедри медичної інформатики, медичної і біологічної фізики Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

Наукові інтереси: фахова підготовка майбутніх лікарів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

MAKARENKO Vladimir Ivanovich –

Lecturer of the Department of medical informatics, medical and biological physics, Higher State Educational Establishment of Ukraine «Ukrainian Medical Stomatological Academy».

Circle of scientific interests: professional training of future physicians.

УДК 377.3

МОСКОВ Василь Анатолійович –

викладач спеціальних дисциплін

Державного навчального закладу

«Вище професійне училище №7 м. Вінниця»

e-mail; vmvinnitsa@gmail.com

СТРУКТУРА І ЗМІСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ БУДІВЕЛЬНОГО ПРОФІЛЮ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Життєвими орієнтирами сучасної молоді є професійна кар'єра, одержання матеріальних благ, задоволення духовних потреб, але мало хто замислюється над тим, якими шляхами

можна одержати бажане. В їхньому арсеналі має бути дотримання морально-етичних норм в особистому і суспільному житті. Це стане досяжним завдяки комплексності в підготовці фахівців, піднесення загальнолюдських моральних чеснот: поваги до людської